

Škofje vernike pozivajo, naj glasujejo proti družinskemu zakoniku

TV SLOVENIJA 1, 20. 02. 2012, ODMEVI, 22:14

SLAVKO BOBOVNIK: Včeraj so v slovenskih cerkvah vernikom prebrali drugi del pastirskega pisma za postni čas. Škofje tokrat poudarjajo družino, ki temelji na zakonski zvezi med možem in ženo in da ta ne sme izgubiti svojega položaja v družbi. Zato so vernike pozvali, naj na morebitnem referendumu glasujejo proti družinskemu zakoniku.

MATEJ HLEBŠ: Slovenski škofje vernike pozivajo, naj v razpravah o spornem družinskem zakoniku odločno branijo tradicionalno družino. Če bomo to morali braniti s pomočjo referendumu, vas pozivamo, da se ga množično udeležite in glasujete proti poskusom, da bi družini postavili ob bok druge oblike skupnega življenja, ki ne morejo enakovredno opraviti vloge prave družine.

VITO ROŽEJ (Akcija Za prostore svobode): Takšno stališče ni nobeno presenečenje, saj cerkev je bila že ves čas sprejemanja družinskega zakonika aktivno proti zakonskim rešitvam, ki bi različne oblike družin, različne oblike življenjskih skupnosti in otrok, ki v njih živijo, izenačile.

PERAN BOŠKOVIĆ (paroh Srbske pravoslavne cerkve): Naše stališče je enako stališču Rimskokatoliške cerkve, ampak poudarjamo, da bi raje videli, da bi to bilo vprašanje rešeno politično kot na referendumu. HLEBŠ: Podobno je tudi stališče Islamske skupnosti, ki je že leta 2010 podpisalo skupno izjavo s Katoliško cerkvijo.

NEVZET PORIĆ (tajnik Islamske skupnosti v Sloveniji): Kjer smo seveda podprli družino med možem in ženo, torej med dvema osebama različnega spola. Seveda, tukaj so tudi zraven otroci, tako da Islamska skupnost podpira tako vrsto družine in nikakršna druga oblika družine, torej istospolnih partnerjev, nikakor ne pride v poštev.

HLEBŠ: Na vprašanje, ali bodo tako kot Katoliška cerkev vernike tudi nagovorili, naj na referendumu glasujejo proti družinskemu zakoniku, pa je dejal, da o tem v Islamski skupnosti še niso razmišljali, da pa običajno svojih vernikov ne usmerjajo, kako naj glasujejo.

GEZA ERNIŠA (škof Evangeličanske cerkve: Mi v Evangeličanski cerkvi nismo pozivali ljudi k temu, da naj glasujejo za ali proti referendumu, zato, ker naj ljudje sami odločijo.

HLEBŠ: Kar se tiče družine kot take, pa so tudi v Evangeličanski cerkvi stališča jasna: družina je temeljna in največja vrednota.

BOBOVNIK: Dr. Marjan Turnšek, dober večer.

DR. MARJAN TURNŠEK (mariborski nadškof): Dober večer.

BOBOVNIK: Poglejte, razumevanje družine pri največjih cerkvah na Slovenskem si je zelo podobno, pa vendarle drugi pravijo: Ne bomo pozivali svojih vernikov, naj gredo na referendum in kako naj glasujejo. Zakaj ste vi to naredili?

TURNŠEK: To smo naredili v kontekstu leta, cerkvenega, družbenega nauka, v katerem je družina zelo pomembna, ima pomembno mesto. In v pastirskem pismu, ko smo o tem govorili, je bilo normalno, da smo tudi družino postavili v sodobni kontekst in nekako pokušali vernikom reči, da je njihova odločitev za tradicionalno družino ena vrednota, ki je potrebna tudi naši družbi in ne samo kristjanom, ampak da je nekaj dobrega za vse.

BOBOVNIK: Zdaj ste verjetno s to odločitvijo pri marsikaterem državljanu Slovenije še podkrepili to misel, da za to kampanjo proti družinskemu zakoniku tako ali tako stoji vaša cerkev.

TURNŠEK: Glejte, mi smo z veseljem podprli civilno iniciativo o družini zato, ker se nam je zdelo, da podpira tiste vrednote, ki so vrednote tudi Katoliške cerkve na tem področju. Nismo pa sami ne začeli tega postopka, niti nismo in ne mislimo posebne kampanje imeti na ta...

BOBOVNIK: Ampak v to kampanjo se tako ali drugače podajate s tem pastirskim pismom, ne?

TURNŠEK: Ja, ker se nam zdi, da je to naša družbena dolžnost. V demokraciji se mi zdi, da je prav, da ima vsak tudi možnost in pravico se zavzemati za svoje vrednote, zlasti za tiste, ki so temeljne. In družina, tradicionalna družine, je za kristjane gotovo temeljna vrednota.

BOBOVNIK: Kaj, gospod Turnšek, izgubi ta, pravite, tradicionalna družina, če se uredi status, recimo, istospolne, pa recimo, družine?

TURNŠEK: To je tudi naše mnenje, da se lahko status drugih oblik sobivanja uredi zelo dobro tudi na druge načine. Ni potrebno spreminjati nekaj, kar že odkar poznamo človeštvo, obstaja. Se mi zdi, da to je približno tako, kakor da bi v parlamentu rekli: Zdaj bomo pa odločili, da voda ni več samo H₂O, ampak vsaka povezava ogljika in kisika.

BOBOVNIK: Ampak saj pri tradicionalni družini ta družinski zakonik ničesar ne spreminja; moža, žene, otrok.

TURNŠEK: Odpira pa eno možnost, da ni več družina samo mož in žena z otroki, ampak tudi druge oblike.

BOBOVNIK: Ampak ali ne gre vendarle tu za, pa reciva temu zatiskanje oči pred resnico? Istospolne družine obstajajo, dejstvo so. Zakaj ne bi uredili njihovega položaja?

TURNŠEK: Ne, nasprotno, mi smo za to, da se njihov položaj uredi. Ampak ne, da se jih izenači z eno naravno skupnostjo, ki jo, pravim, pozna človeštvo, že odkar obstaja. Imamo možnost drugačnih oblik, drugačnih imenovanj. Se mi pa zdi, da je pomembno, da povem, da Katoliška cerkev zagovarja to, da se poskrbi tudi za tiste otroke, ki živijo v drugačnih skupnostih, na enak način kakor za vse ostale.

BOBOVNIK: Kako, če pa ne morejo danes, glede na obstoječo zakonodajo, dedovati in biti enakopravnih še v nekaterih drugih rečeh?

TURNŠEK: Poglejte, mnogo tega je že urejeno v zakonodaji, kar še pa ni, pa je država in družba dolžna, da uredi.

BOBOVNIK: Recimo, katoliška Španija, nekatere skandinavske države poznajo rešitve že nekaj let, ki jih vsebuje ta družinski zakonik. Zakaj je to tam možno, pri nas pa ni?

TURNŠEK: Saj, povsod je možno, če večina tako sprejme. Tudi pri nas bo tako, če bo večina se tako odločila. Vendar smo presodili, da se kristjani moramo oglasiti, ko gre za to temeljno vrednoto, ki je po eni strani naravna, za nas, kristjane, pa tudi po božjem razodetju postavljena.

BOBOVNIK: Gospod Turnšek, na čelu nadškofije ste, katere podjetja so zabredla v velike težave v zadnjem obdobju. Poglejva nekaj številčk, pa bova nadaljevala. Prosim.

ANA BUČAR: Mariborska nadškofija se je v svet podjetništva podala že takoj po osamosvojitvi Slovenije in sicer predvsem s pomočjo svojih vernikov, ki so ji zaupali svoje lastniške certifikate. Danes je razočaranih okrog 68 tisoč ljudi. Zatorej ni naključje, da Nadškofija Maribor skozi gospodarstvo Rast obvladuje oba Zvonova. Gospodarstvo Rast ima večinski delež v Zvonu Ena Holding, ta je povezan z Zvonom Dve, na vrhu pa je mariborska nadškofija. Glavni skrbnik gospodarskega imperija mariborske nadškofije je bil duhovnik in ekonom mariborske nadškofije Mirko Krašovec. Kot prvi nadzornik Zvona Ena pa je Krašovec še kako nadziral finančne tokove tega holdinga. In kam vodijo lovke, nam pokaže seznam desetih največjih naložb v delnice in deleže Zvona Ena. Med njimi so Helios Domžale, Steklarna Rogaška, Cinkarna Celje, tudi Petrol in NLB. Pri Zvonu Dva pa najdemo založbo Mladinska knjiga, Cetis-Graf, Iskro Avtoelektriko, Krko, GEA Slovenska Bistrica. Delo tudi v nekaterih od teh omenjenih podjetij pa so preko stolčkov v nadzornih organih spet nadzirali ljudje blizu mariborske nadškofije, kar še bolj podkrepi dejstvo, da je bila mariborska nadškofija še kako vpeta. Njihovi apetiti pa so jih vodili tudi na Hrvaško in v Bosno preko podjetij Sole Orto in Bosinvest. In zdaj še pogled na dolgove, ki so nastali v obeh Zvonovih in v Gospodarstvu Rast. Uradna stran AJPEŠ-a nam razkriva končni seznam upnikov v postopkih prisilnih poravnjav. Gre za priznane terjatve, zato očitek, da naš seznam ni popoln, ne drži. Nepriznanih je še mnogo več. In isti vir, AJPEŠ, nam poda tudi razsežnosti, ki bodejo v oči, namreč koliko je v prisilnih poravnjavah priznanih terjatev NLB. Skupno za dobrih 306 milijonov evrov terjatev, čeprav na nadškofiji

vztrajajo, da so NLB najeli le za 152 milijonov evrov posojil. Vendar pa sankcioniranja odgovornih, recimo nekdanjega prvega finančnika nadškofije Mirka Kraševca, za takšno dejanje ni predvideno, saj to lahko stori le Vatikan. Po polomu je poniknil iz javnosti. Nadškof dr. Franc Kramberger se je upokojil, Zvon Dva in nadškofijsko Gospodarstvo Rast sta pristala v stečaju, sodišče pa bo odločilo, ali enaka usoda čaka tudi Zvon Ena. V sanacijo banke ne verjamejo več, saj so že pričele vnovčevati zastavljene deleže v podjetjih, posegajo pa tudi že po premoženje mariborske nadškofije.

BOBOVNIK: Velika in žalostna zgodba. Zakaj, gospod Turnšek, ste pustili to zgodbo tako globoko? Zakaj niste tega prostega pada ustavili prej?

TURNŠEK: Ko sem jaz prišel v Maribor, je že prosti pad bil v teku. Zakaj se prej ni, težko odgovarjam, bolj odločilno poseglo. Kolikor pa tako lahko zdaj vidim nazaj, pa so odgovorni predolgo nekako slepo zaupali, da se bo lahko še stvar rešila. Ko pa je bilo jasno, da se ne more več popolnoma rešiti, je pa bilo že prepozno za ustaviti ta pad.

BOBOVNIK: Se strinjava, da slepo zaupanje ni opravičilo?

TURNŠEK: Gotovo.

BOBOVNIK: Težko si tudi predstavljam, da je znotraj nadškofije samo en človek, katerega priimek največkrat omenjamo, ali pa sam gospod nadškof, vedel, kakšno je stanje. Tam je za to stanje vedelo deset ali še več ljudi, pa nič.

TURNŠEK: Gotovo je več ljudi za to vedelo, vedeli so tudi tisti, ki so bili direktno v to vpeti, torej uprave teh podjetij, nadzorni sveti, katerim je pravzaprav nadškofija, kolikor je svoj delež vložila v Zvonove preko Rasti, zaupala in so oni pravzaprav bili tisti, ki so morali delati strategije. Lahko rečem samo to, da pa so tudi pri najemanju kreditov sodelovale seveda tudi banke, ki pa so tudi po svojih ekspertizah ugotovile, da so to vredne naložbe.

BOBOVNIK: Ampak to seveda druge strani, ki je sprejela te kredite, spet ne opravičuje, ne?

TURNŠEK: Ne, nasprotno. Jaz sem že od vsega začetka, ko sem prišel in ko sem globlje spoznal ta način delovanja, povedal, da je to neprimeren način za delovanje cerkve na gospodarskem področju.

BOBOVNIK: Vaš pater Knauss pravi, da v dosedanjih opravičilih, ali pa pojasnilih škofov, ni imel, ni slišal niti ene odločne besede, s katero bi lahko vernikom pojasnil, kako je do tega prišlo in kaj zdaj.

TURNŠEK: Ko je napisal pismo, sem jaz takoj mu dal možnost, da lahko pride na pogovor in se je kasneje tudi odzval, tako da sva se lahko tudi čisto konkretno pogovorila o tem, kar ga je zanimalo. Težko pa je nasplošno govoriti. Za to je treba postaviti tudi konkretna vprašanja.

BOBOVNIK: Koliko ima zdaj nadškofija – bom zelo konkreten – premoženja, s katerim bi lahko morebiti zapolnila to 900 milijonov globoko luknjo?

TURNŠEK: Glejte, glede številki bi jaz težko govoril, potem ste napačnega povabili...

BOBOVNIK: Ampak gospod Turnšek, vi ste nadškof v Mariboru.

TURNŠEK: To gotovo, ampak glede pravilnosti številki, za to so odgovorni drugi. Nadškofija je do sedaj vse zastavila in še vedno zastavlja in se trudi do skrajnih moči, da bi čim več in čim bolje se lahko izteklo. Tudi si prizadevamo še vedno za to, da bi Zvon Ena ne šel v stečaj, ker bi s tem gotovo največ lahko pridobili tudi mali delničarji, ki smo ves čas, odkar sem se jaz vrnil v Maribor, si prizadevali z njimi, z njimi tudi sodelovali, da bi skupaj lahko tudi njim omogočili vsaj delež tega, kar so vložili v Zvonove.

BOBOVNIK: Rekli ste, da konkretne številke poznajo drugi, ampak zagotovo veste, pred dnevi smo v časopisu lahko prebrali, avstrijski bankirji rubijo Betnjava in sedež Nadškofije v Mariboru. A to drži?

TURNŠEK: No, to ne drži, da rubijo. Mi smo z bankami, ki so direktno na nadškofiji kot posojilodajalci, v pogovorih, iščemo en skupni način, kako tudi dolgoročno poplačati naše dolgove, ki so na nadškofiji. In seveda, brez prodaje našega imetja ne bo šlo. Vendar pa je potrebno najti en način bolj na dolgi rok, ker v tem trenutku vemo, da ni mogoče ne prodajati ne kupovati, ker ni kupcev.

BOBOVNIK: Poglejte, vsi akterji tako imenovanih velikih slovenskih tajkunskih zgodb so v sodnih postopkih. Težko je reči, kdaj in kako se bodo končali. Je kdo od vaših duhovnikov, pripadnikov cerkve, ki je sodeloval v teh poslih v sodnem postopku?

TURNŠEK: Mislim, da sodnih postopkov še ni, so pa preiskovalni postopki.

BOBOVNIK: Še ni, gospod Turnšek?

TURNŠEK: Ja, to ni, ni... Ne morem jaz odločati, sem pa gotovo prvi, ki se zavzemam od vsega začetka, da se stvari raziščejo. Da civilne ustanove svoj del naredijo, cerkvene pa bomo naredile svojega.

BOBOVNIK: Se je zaupanje vernikov kaj zmanjšalo zdaj, Cerkev na Slovenskem, na splošno in konkretno, recimo vaše cerkve na Štajerskem?

TURNŠEK: Težko je o tem govoriti, ker ni ene raziskave, ki bi lahko to potrdila. Gotovo se je zaupanje tudi zmanjšalo, nekateri ljudje so gotovo zaradi tega razočarani in tudi upravičeno razočarani nad takim delovanjem. Po drugi strani pa je Cerkev vendarle veliko širša ustanova. Cerkev ni samo gospodarsko – finančna ustanova, ampak je tudi ustanova, kjer deluje Karitas, kjer delujejo razne šole, izobraževanja, so župnije, kjer se ogromno pastoralnega in dobrega stori. Tako da se mi zdi, da mnogi ljudje niso izgubili zaupanja v boga in v cerkev kot tisto, ki jo je Kristus postavil. So pa izgubili zaupanje v nekatere predstavnike Cerkve, kar pa se mi zdi, da je normalno in človeško.

BOBOVNIK: Ampak ali se je potem Cerkev nekoliko premalo ukvarjala z Bogom in malo preveč z drugimi rečmi?

TURNŠEK: Morda nekateri, v celoti gledano pa gotovo ne. Glejte, jaz tudi v tem trenutku, čeprav je situacija tako kritična, tričetr časa posvetim pastoralnemu delovanju kot škof, ne samo ukvarjanju s finančnimi problemi.

BOBOVNIK: Prej ste rekli, da je težko presoditi, ali se je zaupanje v Cerkev kaj spremenilo – najboljši dokaz za to so verjetno darovi vernikov. Je, recimo, seštevek teh darov še vedno takšen, kot je bil pred letom ali pred dvema, ali vendarle manjši?

TURNŠEK: Ko sem se z duhovniki pogovarjal prav lansko leto, ko sem ob birmah obiskoval župnije, so mi rekli tako, da ko gledajo statistiko teh darov na daljši čas, da se v tem zadnjem času ni bistveno spremenila, ampak se trend nadaljuje. Verjetno pa je tu in tam tudi to vplivalo na ta trend, da se nadaljuje tako, kakor se.

BOBOVNIK: Hvala lepa za pojasnila, gospod Turnšek.

TURNŠEK: Hvala tudi vam.